

Passief Bouwen: waarom en hoe?

Ontwerpen en bouwen vanuit een visie

ir. H.J.J. (Harm) Valk
senior adviseur Energie & Duurzaamheid

In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

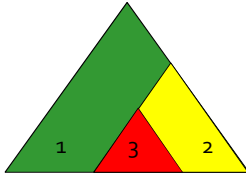
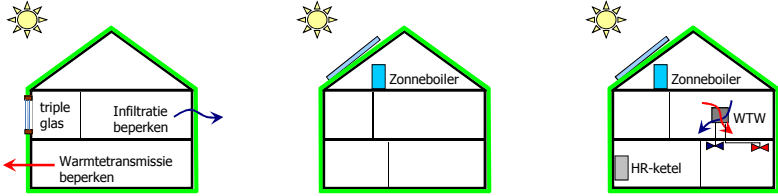
Passief Bouwen

- Kenmerken
  - hoogwaardige thermische schil
  - goed comfort in alle seizoenen
  - lage energievraag / energiekosten
- Passief Bouwen = zonbewust ontwerpen
  - glas op zuiden (warmtewinst in winter)
  - overstekken, zonwering en zomernachtventilatie (zomerperiode)
  - gebruik van actieve zonne-energie t.b.v. warmtapwater
  - Passief Bouwen = zonbewust ontwerpen
- Winter: berekenen
- Zomer: ontwerpen

In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Ontwerpvisie

Stap 1: energieverbruik beperken

- compact ontwerp
- zuidoriëntatie
- optimaliseren thermische schil
- verlagen infiltratie
- passieve koeling (zonwering, zomernachtventilatie)

Stap 2: duurzame energie

- zonneboiler t.b.v. tapwater

Stap 3: efficiënt energiegebruik

- HR-ketel
- Gebalanceerde ventilatie met WTW

In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

3

Eisen Passief Bouwen

PassiefBouwenKeur

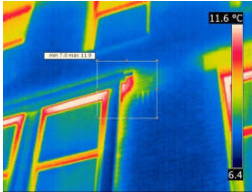
Fase 1: Ontwerpcertificaat

- Warmtevraag $\leq 15 \text{ kWh/m}^2$ (nieuwbouw)
- Warmtevraag $\leq 25 \text{ kWh/m}^2$ (renovatie)
- Primaire energie apparaten, warmtapwater en ruimteverwarming en koeling $\leq 120 \text{ kWh/m}^2$

Fase 2: Uitvoeringscertificaat

- Thermografie
- Luchtdoorlatendheid: (infiltratie $\leq 0,6 \text{ h}^{-1}$ bij 50 Pa)
- Ventilatie-debietmeting
- Tenminste 2 kwaliteitscontroles

In 't Hart van de Bouw

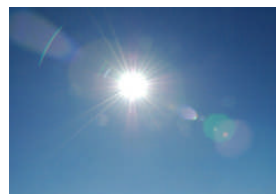
NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Oriëntatie

- Passief Bouwen start bij stedenbouwkundig ontwerp: verkaveling
- VO: ontwerp glasoppervlakken op zuid-oriëntatie (nb: risico hoge temperatuur in zomerperiode)

Oriëntatie	Warmtevraag voor verwarming in kWh/m ²	
	Eindwoning	Tussenwoning
Zuid	15,0	10,7
Noord	17,6	12,7
West	17,7	12,9
Oost	17,1	12,4

In 't Hart van de Bouw

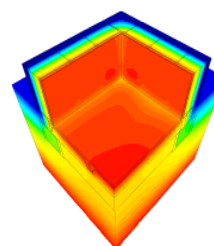
NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Bouwkundige kenmerken

Zeer goede thermische isolatie en luchtdichtheid

- vloer, gevel en dak $R_c \geq 6,5 - 10,0 \text{ (m}^2 \cdot \text{K)/W}$
- kozijn en drievoudig glas $U \leq 0,8 \text{ W/(m}^2 \cdot \text{K)}$
- geïsoleerde deuren $U_{\text{deur}} \leq 0,8 \text{ W/(m}^2 \cdot \text{K)}$
- aansluitingen $\Psi_e < 0,01 \text{ (geen koudebruggen)}$
- luchtdichtheid $n_{50} \leq 0,6 \text{ h}^{-1}$

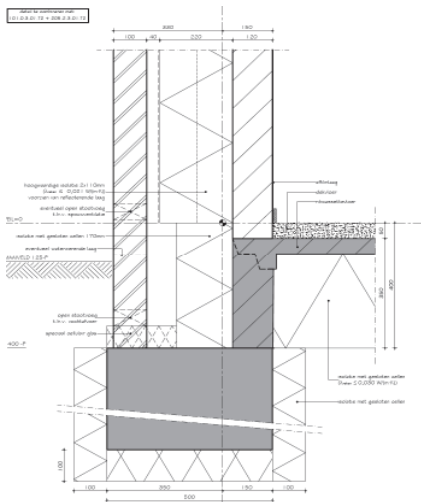

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Gevels

Passief Bouwen in elk bouwsysteem mogelijk

KZS / betoncasco:

- Massief
- Thermisch massa
- Veelal i.c.m. hoogwaardige isolatie (PIR/PUR)

In 't Hart van de Bouw

15-10-2012

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

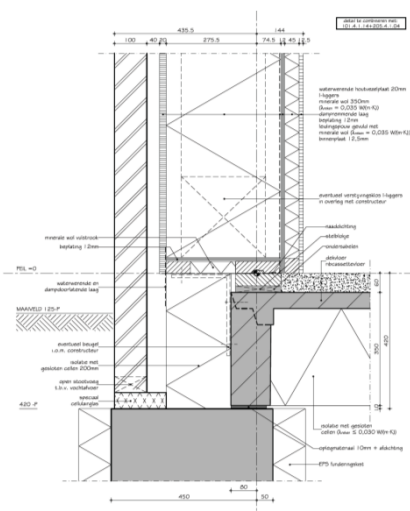
7

Gevels

Houtskeletbouw:

- Prefab, snelle montage
- Geen bouwvocht
- Isolatie tussen de stijlen
- Voorzien van elektraspouw, i.v.m. dampdichte folie

In 't Hart van de Bouw

15-10-2012

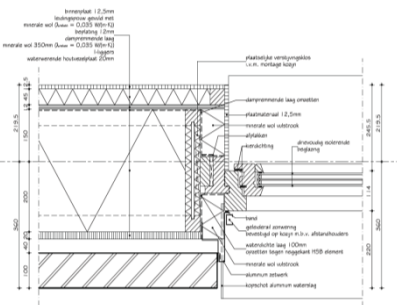
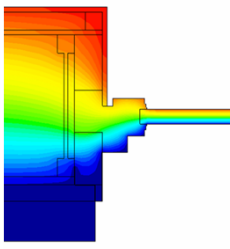

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

8

Ramen

- Kozijnen met lage U-waarde ($U_w = 0,8 \text{ W/m}^2\text{K}$)
- Driedovoudige beglazing
- Om warmteverlies te beperken kozijnen in het hart van de constructie plaatsen

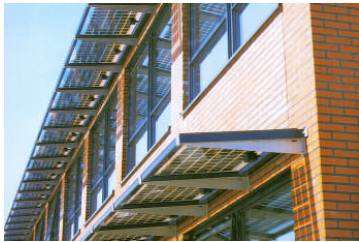

In 't Hart van de Bouw

15-10-2012 NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V. 9

Zonwerende maatregelen

- Zomerzon: buiten houden
- Winterzon: benutten
- Zuid oriëntatie: overstek of zonwering
- Oost/west oriëntatie: zonwering
- Dak: altijd kritisch -> zonwering

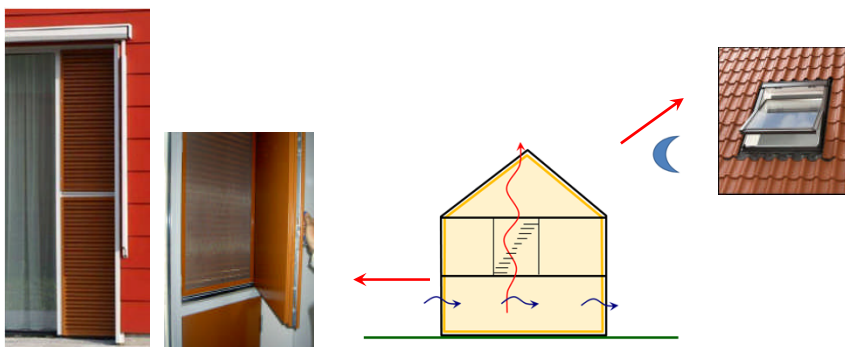
In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Zomernachtventilatie

- Gebruik lagere buitentemperatuur 's nachts
- Avond en 's nachts: dwarsventilatie door het openen van de luiken/ramen en het dakraam (trap als schoorsteen)
- inbraakwerend rooster + insectengaas

In 't Hart van de Bouw

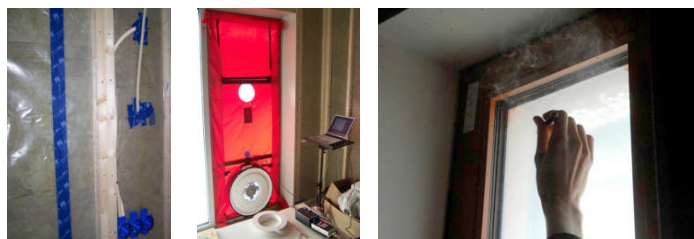
NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Luchtdichtheid

- Passief Bouwen: zeer hoge luchtdichtheid $n_{50} \leq 0,6 \text{ h1}$
- Zeer nauwkeurige detaillering en uitvoering
- Controle door luchtdoorlatendheidsmeting

Nodig voor: comfort, energie, voorkomen inwendige condensatie (behoud constructie)

In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Luchtdichtheid

Maatregelen niveau Passief Bouwen o.a.:

- Dubbele luchtdichtingen in de draaiende delen
- Aansluitnaden aftapen
- Kabel- en leidingdoorvoeren afplakken
- Gebruik prefab manchetten
- Overlappen van dampremmende folie;
- Geen doorbrekingen dampremmende folie (gebruik voorzetwand voor de elektra- en waterleidingen)

In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

13

Drie "ventilatiesystemen"

Balansventilatie met WTW

- Vooral in de winterperiode
- Focus op goede bouwkwaliteit bij maximale energiezuinigheid

Tussenseizoen: natuurlijk / dwarsventilatie via te openen ramen

Zomer: warmte overdag buiten houden (WTW helpt daarbij) + nachtventilatie

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

14

Installatietechnisch

- Beperkt verwarmingssysteem met geringe capaciteit
- Gebalanceerde ventilatie met WTW en 100% bypass
- Zonneboiler en geïsoleerde leidingen
- Warmwateraansluiting voor vaatwasmachine en wasmachine
- Energiezuinige verlichting

In 't Hart van de Bouw

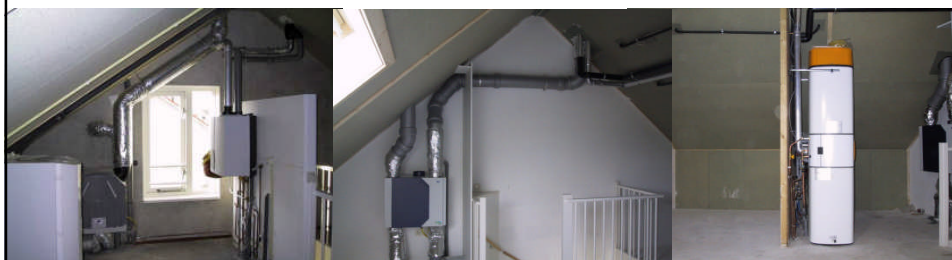
NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Geluid van installaties

Invloedsfactoren

- Bron (installatie t.p.v. opstelplaats)
- Weerstand in de kanalen / leidingen
- Componenten in de ruimte (roosters / verwarmingslichamen)
- Montage (gewicht bevestigingsconstructie > 200 kg/m²)
- Constructie om de installatie aanwezig (technische ruimte)
- Situering technische ruimte t.o.v. verblijfsruimten

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Warmtapwater

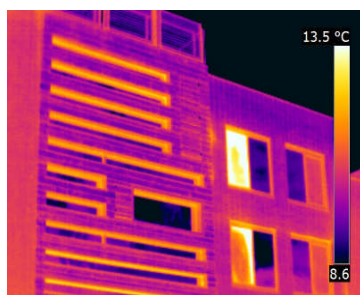

- Vraag vergelijkbaar met traditionele woning
- Energievraag beperken
  - doorstroombegrenzer / spaardouche
  - Hotfill
- Duurzaam opwekken
  - zonnecollector (zuid / 2,4 m²)
  - dekt ± 50% tapwatervraag

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Controle uitvoeringsfase

Thermografie
Luchtdichtheid

In 't Hart van de Bouw

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Project: Velve-Lindehof

Velve: stadswijk Enschede oost

Kenmerken nieuwbouw:

- Constructie: houtskeletbouw
- Thermische schil: niveau Passief Bouwen
- Energetisch ambitieniveau:
  - Passief woningen $\leq 15 \text{ kWh/m}^2$
  - Overige woningen $\text{EPC} \leq 0,4$

Onderverdeling nieuwbouw:

- 83 woningen - Passief Bouwen (zuid georiënteerde woningen)
- 129 woningen - EPC: 0,4 woningen

In 't Hart

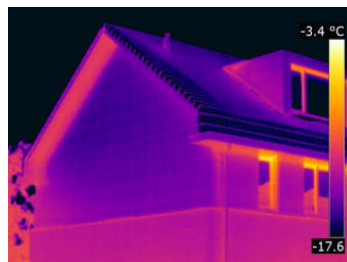
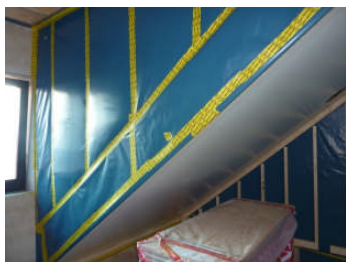
NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

Project: Velve-Lindenhof

Aandachtspunten:

- luchtdichtheid (aftapen van constructies)
- geluid WTW-unit (in technische ruimte, meerdere strengen)
- temperatuuroverschrijding (zonwering)
- thermische schil (thermografie)

In 't Hart van de Bouw

15-10-2012

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

20

Project: Binnengasthuisstraat

Renovatieproject Binnengasthuisstraat Zwolle

- 24 woningen gebouwd in 1923
- Passief renoveren
- Isoleren van binnenuit (voorzetwand), nieuw kozijn met drievoudig glas achter bestaand kozijn
- Uitbouw achtergevel van houtskeletbouw

In 't Hart van de Bouw

15-10-2012

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

21

Project: Binnengasthuisstraat

Aandachtspunten

- Luchtdichtheid: aftapen van alle aansluitingen, lastig met bestaande spantconstructie, lekken naar naastgelegen woning
- Installatiespouw: i.v.m. dampdichte folie

In 't Hart van de Bouw

15-10-2012

NIEMAN RAADGEVENDE INGENIEURS B.V.

22

Passief Bouwen

Passief Bouwen:

- Goede thermische schil vergt bouwphysische aandacht:
  - Luchtdichtheid, vocht, akoestiek, koudebruggen etc.
- Aandacht voor bouwkwaliteit in ontwerp en uitvoering

In 't Hart van de Bouw